

FORTROLIG

I h.t. Beskyttelsesinstruksen,
jfr. offentlighetslovens
§ 5A jfr. forvaltnl. § 13

822.1 BGD OC
Opp

godkjent 2/4

Hans Fredrik Lønn

M Ø T E R E F E R A T

Dato: 01.04.98
Sted: Grameen Bank
Til stede: Managing Director Grameen Bank Professor Mohammad Yunus
Managing Director Grameen Shamogree Masud Isa
Managing Director Grameen Shakti Barua Dipal
HFL
EL

A 97/00051-36

Sak: AVTALEN MELLOM GRAMEEN BANK OG GRAMEEN KALYAN

Møtet var kommet i stand på Grameen Banks initiativ for å diskutere brev fra ambassaden til ERD av 18.03.98. Basert på ambassadens brev hadde ERD skrevet brev til Grameen Bank, som ambassaden ikke hadde fått kopi av. Grameen Bank skulle ha svart på brevet, men ambassaden hadde heller ikke fått kopi av dette brevet.

Ambassaden gjentok innledningsvis hovedkonklusjonen i ambassadens brev til ERD.

Yunus delte deretter ut og leste opp to notat, begge datert 31.03.98, som inneholdt Grameen Banks kommentarer til ambassadens brev til ERD og alternative forslag for å imøtekomme ambassadens og NORADs standpunkt. Notatene er vedlagt dette referatet.

De ulike forslagene i de utdelte notatene ble ikke diskutert, men fra ambassadens side ble det påpekt uoverensstemmelser mellom opplysninger gitt i de to notatene og det som tidligere hadde vært informert i brev til ambassaden. Dette inkluderte:

1. Ambassaden hevdet at hensynet til å redusere skattebyrden på Grameen Banks hånd ikke kunne gjøres gjeldende for de midlene som var omfattet av det rullerende fond for huslån, fordi det etter avtalen mellom Grameen Bank og Grameen Kalyan ikke skulle betales renter fra Grameen Bank til Grameen Kalyan for den delen av lånet fra Grameen Kalyan. Yunus hevdet at skattemotivet ikke var den viktigste begrunnelsen for den avtalen som var inngått mellom Grameen Bank og Grameen Kalyan. Fra ambassadens side ble det nevnt at dette ble oppgitt som hovedgrunnen i det første møtet om denne saken med Yunus i desember.
2. I det andre notat ble det hevdet angående det rullerende fondet for huslån: "No fund from this source has been or will be used in future for purposes other than financing GB members' housing loans.". Ambassaden framholdt at avtalen mellom Grameen Bank og Grameen Kalyan åpner for, og Grameen Banks brev av 08.01.98 bekrefter Grameen Banks intensjon om at Grameen Bank kan betale tilbake avdrag på lånet til Grameen Kalyan. Det er i avtalen ikke gjort unntak for det rullerende fond for huslån. Det ble derfor påpekt fra ambassadens side at mulighetene for tilbakebetalinger er åpnet, og at det ikke er noen garanti i avtalen for at dette ikke vil skje. Grameen Bank uttrykte at de kunne være villig å se på teksten i avtalen på nytt.
3. Ambassaden framhevet at opplysningen i ett av notatene at Grameen Kalyan kun skal investere inntektene og ikke basere sine investeringer på tilbakebetalinger av det utestående lånet til Grameen Bank, kunne være riktig for det som hadde skjedd så langt, men avtalen mellom Grameen Bank og Grameen Kalyan åpner opp for tilbakebetalinger og dermed også for investeringer av slike tilbakebetalinger i regi av Grameen Kalyan. I så fall vil midlene være brukt til noe annet enn de var bevilget for.

4. Til påstanden i ett av notatene om at "grant is not equity" hevdet ambassaden at tilskudd fra giverne ikke var gjeld, og dermed var det egenkapital for Grameen Bank. Derfor innebar transaksjonen og avtalen mellom Grameen Bank og Grameen Kalyan en reduksjon av verdien av aksjene til eierne av Grameen Bank, siden tilskuddene fra giverne gjennom avtalen hadde blitt omgjort til gjeld. Yunus syntes å være enig i dette.

Ambassaden understreket det langvarige og gode samarbeidet mellom ambassaden/NORAD og Grameen Bank, og framholdt at saken burde løses snarest mulig slik at den ikke ville bli kjent og bli brukt til å skade Grameen Bank. Det ble videre understreket at ambassaden og NORAD hadde behandlet saken strengt fortrolig, og få personer var involvert.

Yunus uttalte at ambassaden/NORAD alltid hadde vært en sterk støttespiller for Grameen Bank, og at de hadde hatt problemer med en annen giver. Han uttrykte at han hadde foretrukket at saken hadde blitt tatt opp direkte med Grameen Bank, for når regjeringskontorer ble involvert var det alltid en risiko for at opplysninger kunne komme ut og bli misbrukt.

Ambassaden opplyste at avtalen om støtte til Grameen Bank var mellom de to lands regjeringer og at det derfor var rimelig at saken ble tatt opp med avtalepartner først, slik at en kunne ha en felles forståelse av hvordan avtalen skulle tolkes. Det ble understreket fra ambassadens side at hensynet til konfidensiell behandling også hadde blitt understreket i møtet med Secretary, ERD.

Yunus mente at avtalen mellom Grameen Bank og Grameen Kalyan ikke var i strid med avtalene mellom Bangladesh og Norge om støtte til Grameen Bank Phase IV (1993-97). Ambassaden gjentok at NORAD hadde vurdert det slik at det ikke var samsvar mellom de to avtalene, og mente at Grameen Bank burde kansellere avtalen med Grameen Kalyan. Yunus hevdet at dette ikke var nødvendig, for de hadde ikke brutt avtalen mellom Norge og Bangladesh om støtte til Grameen Bank. Ambassaden mente da at dette spørsmålet måtte avgjøres av andre. Yunus var enig i at andre fikk avgjøre, selv om det ville føre til at saken i så fall ville bli videre kjent.

Ambassaden konkluderte med at de to notatene ville bli studert og saken ville bli forelagt NORAD på nytt.

Begge parter uttrykte ønske om å forsøke å finne en løsning på uenigheten.

Einar Landmark
2/4/98